

Končno stojiš zopet v Chamonixu. Mimo tebe na mostu drvi življenje množic peš in v avtomobilih — pod njo pa se kakor besna poganja Arve po dolini navzdol. In ko sije sonce, pljuskajo njeni kalni valovi ob oboke mosta. Ob oboke mosta tolče tudi sam Mont Blanc in njegovi siloviti gorski sosede. Samo — to niso več gore, to je blato: da, v blato strte gore, ker strašno je kalna Arve od strtega granita najvišjih evropskih gora. Po tej ozki strugi odteka dobršen del Mont Blanca in njegove mogočne gmote zopet v morje, iz katerega se je zguban dvignil v višave pred vekovi in je postal žrtev strašnih sil zmrzali in težnosti...

Prežihova gora

Dr. FRANC SUŠNIK

(Ob »pismu« dr. Šašla v 6. št. Planinskega vestnika 1957.)

Akademik Melik piše v svoji »Štajerski« (str. 121): »Prebivalstvo uporablja dandanes samo ime Uršlja gora bodisi v Mislinjski in Šaleški kot v Mežiški dolini, Plešivec pa mu je velika kmetija pod vrhom na jugovzhodni strani... Iz zgodovinskih zapiskov pa je razvidno, da se je gora zares sprva... imenovala Plešivec... Toda ni izključeno, da se je gora nemara imenovala Pleša...«

Dr. Šašel pravi, da je treba uveljaviti ime Plešivec in ima svoj prav.

Mojima dedejema, ki sta bila oba Uršljegorca, posebnega imena ni bilo kaj mar, ker gora jima je bila Gora, ena edinstvena in njuna. Naslov sta pa imela po katastrski občini, eden »Uršlja gora št. 33«, drugi pa »Pod goro št. 28«. Tudi pri moji ženi je podobno: plešivške rodovine je, »iz Plešivca«, grunta na štajerskem hrbtu gore, gora je pa Gora.

Verjamem, da so včasih s štajerske strani pravili gori »Plešivec«, z naše koroške pa »Gora«. Kajti z naše koroške strani je tako izrazito gora, z obrazom v Šmohornici, s temenom vrh plemenitega loka, nič ni plešast možak, materinsko košata je, s Črnim vrhom in Vranščico ob bokih, ko da objemlje valovje lesov in travnikov in polj pred svojim vznožjem: kakor močna mati samorastnica.

Moj oče in en moj dedej sta jo zapustila in šla v fužine na Prevalje. Od tam nismo hodili več na »Goro«, marveč na »Uršljo goro«. Potem je bilo tako, kakor je popisal Ingolič v Ugasli dolini: prevaljske fužine je požrl Donawitz, za stroji so šli tja še delavci in moj oče med njimi. Tudi okoli Donawitza so gore. Tudi tam raste rododendron. Moj oče mu je vedel samo eno ime: šenturšeljce. Zanj je bil rododendron povsod na svetu: »šenturšeljce«. Tudi šenturšuljce so bile, ki mu niso dale ostati na tujem, ne njemu ne tolikim drugim izpod naše gore.

Dr. Šašel je hud na »Uršljo goro«. Menda preveč. Saj se možati Plešivec lahko uveljavi, ne da bi našo staro ženko Uršljo čisto v nič del.

V moji mladosti ni bilo dvomov okoli imena: bila je pač Gora in Uršlja gora. Z Jugoslavijo in s slovenskimi uradi 1919 je prišla tudi plast slovenske gospode, tudi »novo pečeni Slovenci«; ti so »slovenili« pa je bila »Urška« in »Urška gora« in uradno celo »Uršulska gora« — samo da je bilo drugače, kakor so domači ljudje rekli. To je bila rodoljubna ihta, ki je »poslovenila« tudi Grosuplje v Velike Uplje in Šelemperg v Zelenberg (ki se je z njim ponorečeval Prežihov Voranc, ko je ob prvih volitvah napisal podlistek v Ljudski

Vzpon na Mont Blanc in Matterhorn

Že dolga leta sva gojila tiho željo, da bi poromala na vrhove, kjer leži večni led in sneg. Vsako leto, ko sva preživljala letni dopust, sva vzdihovala: »Morda pa drugo leto!« Tako je minilo deset let. Prelezla sva vse Kamniške in Julijske Alpe, Durmitor, Perister, Šar planino in to po markiranih poteh poleti in pozimi, preplezala pa sva v teh skupinah prav čedne smeri, tako da lahko rečeva, da našo domovino prav dobro poznavata.

Ker je slehernega planinca želja, da bi spoznal tudi tuja gorstva, sva tudi midva pričela počasi delati načrte, da jo mahneva na tuje, po možnosti v Centralne Alpe.

Nama so se pridružili Janez Janžekovič, Ivo Skerlovnik, Rajko Wutte in Milan Kovač. Prvi trije so doma iz naše Koroške.

Verjetno bi še tudi to leto ostala samo pri načrtih, če se ne bi za izpolnitev našega načrta tako zavzel naš Janez. Na prvem sestanku, ki smo ga imeli, je Janez prevzel vso skrb za nabavo potnih dovoljenj in vizumov. Imel je res najdelikatnejšo nalogo. Razen tega so Janez, Ivo in Rajko potrkali na marsikatera vrata in intervenirali za finančno pomoč.

1. avgust je bil določen, da se zberemo v Zidanem mostu.

Po dvodnevni vožnji po severni Italiji in Franciji smo dospeli v torek, dne 2. VIII. ob 24. uri v Chamonix. Takoj smo se odmajali z našimi nahrbtniki na camping prostor, si na hitro postavili šotora in šli spat.

Sreda je bila določena za odmor, ogled Chamonixa ter pripravo provianta in opreme za turo.

Nato smo takoj nadaljevali pot preko ogromne planote, kjer je bil nedavno še ogromen ledenik, saj je vse pokrito s kamni in gruščem — preko malih snežišč, raztrganih skal in grap poševno proti velikanskemu ledeniku Bossons. Levo od nas so se strmo v višino dvigale stene Chamonixkih Igel. Nепrestano so nam pogledi uhajali k steni, tako da smo morali z energično gesto kreniti dalje k našemu cilju nasproti.

Uživali smo lep pogled na vrh Mont Blanca. Po kratkem ogledu smo nadaljevali pot. Prečili smo dva ogromna hudournika ter dospeli do ledenika Bossons, ki sega globoko v dolino. Pogled na ledenik me je razočaral. Kje je tista lepa modra barva ledu, kakršno ima Pasterca! Toda čim dalj smo hodili po tem labirintu razpok, lepši je postajal. Led se je kar iskril in tudi razpoke so imele lepo modro barvo. Hodili smo tiho, vsak je bil zatopljen v svoje misli... vsak je po svoje preskakoval razpoke ali pa jih je moral obiti daleč naokoli.

Vreme je bilo še vedno lepo, vladala je neizmerna tišina, ki jo je tu in tam zmotil pok ledu.

Krasen pogled so nudile ledene gore, ki so se dvigale z ledenika. Tu bi imel umetnik dosti dela, saj se tudi vsak fotograf rad ustavi ter poizkuša ujeti čim več v svojo kamero.

Zadnji del poti smo že hodili po ogromnem snežišču. Bivak stoji na velikem skalnatem vršacu in je močno zavarovan z jeklenimi vrvmi in drogovi. Dostop iz snežišča k bivaku je v skalnati steni dobro zavarovan. Je precej velik, ima dve sobi, kuhinjo in shrambo. V I. nadstropju pa ležišča. V bivaku je vse na razpolago, štedilnik, posoda, odeje, tako da lahko — če te zaloti slabo vreme — po mili volji gospodariš, seveda če imaš dovolj hrane seboj.

Ko smo prispeli, je bil bivak poln turistov.

Skuhali smo si čaj na bencinski kuhalnik, — imeli smo ga s seboj — in po soglasnem sklepu že ta dan nadaljevali pot do zadnjega bivaka pod Mont Blancem. Dan je bil še vedno jasen, tako smo imeli vso pot lep razgled na vse strani. Ker ni kazalo, da se bo vreme poslabšalo, smo pustili tri nahrbtnike v bivaku ter ves potrebni proviant in opremo naložili v ostale tri ter s temi nadaljevali turo. Hodili smo z derezami in nenavezani. Sneg je bil prav ugoden za hojo, ni se preveč udiralo niti ni bilo preveč ledeno. Od bivaka dalje je pot držala strmo navzgor med snežnimi vršaci. Nismo še hodili dve uri, ko se je nebo nenadoma pooblačilo in začelo je mestiti sodro. Sodre smo se kar razveselili, saj nam je bilo pošteno vroče od hitre hoje. Nebo se je še bolj stemnilo, iz sodre je nastal gost sneg in začelo je grmeti. Grmenje je odmevalo od vseh vrhov. Ogrnili smo si vetrne jopiče, saj je bil skrajni čas, burja je začela peti svojo pesem. Sneg je zabilisal vsako sled naših predhod-

nikov, pa tudi gaziti smo morali vedno globokeje. Vihar nas je neusmiljeno bičal, pri hudih sunkih smo se kar opotekali. Hodili smo na slepo. Zbesnel je Mont Blanc — zbesneli so tudi njegovi sosedi. Bili smo vznemirjeni, molče lezli zmeraj više, zmeraj v večjo negotovost. Dve polni uri je besnela narava. Okrog šestih, bili smo že v višini 4200 m, se je vreme izboljšalo. Ne daleč pred nami se je zasvetil bivak, zgrajen ves iz aluminijaste pločevine. Ves se je lesketal v zahajajočem soncu. Prijetna je bila zavest, da je pred nami nekaj otipljivega — varnega po vsem tem, kar smo doživeli... Se zadnja strmina in že smo si odvezovali dereze ter hiteli v observatorij. Tam sta nas dva uslužna Francoza postregla s čajem in dovolila, da smo se malo posušili. Ko smo se malo opomogli, smo se zahvalili in odšli v bivak za turiste. Bivak je zgrajen tik observatorija v višini 4350 m. Tudi ta bivak stoji na skalnatem sedlu, tako da ga snežni plazovi, ko divjajo v pomladnih dneh po gorah, ne morejo odnesti.

Noč je bila izredno mrzla. V bivaku je bil prost še en kotiček s tremi azbestnimi ležišči. Hitro smo oblekli vse, kar smo imeli s seboj, ter se stisnili na ležišče. Noč je lezla po polževo... Mraz v bivaku, redek zrak, ki se v višini 4350 m že zelo občuti, gneča, skratka, s spanjem ni bilo nič.

Veseli smo bili, ko se je pričelo daniti. Obetal se nam je lep sončen dan, saj je bilo jutro kristalno čisto. V kretnjah smo čutili okorelost, glavobol. Vse to nas ni nič motilo. Pripeli smo dereze, se navezali in jo mahnili proti vrhu. Pot je zelo strma in drži večji del po grebenu, ki je na južno stran strmo odsekan. Pri hoji smo bili vztrajni, prispeli smo na vrh v eni uri 50 minut. Stali smo na strehi Evrope 4807 m visoko.

Tehničnih ovir pri vzponu na Mont Blanc ni posebnih. Važna je oprema — dereze, cepin in vrv. Fizično pa moraš biti odporen, da premagaš dolgi vzpon, višinsko spremembo, ki se preko 4000 m že močno občuti, posebno če vreme ni najbolj ugodno.

Sestopili smo do bivaka, si naložili nahrbtnike, se poslovili od gostoljubnih tovarišev v observatoriju ter jo mahnili v dolino. Dan je bil še vedno sončen in jasen, da smo se brez skrbi zakadili v novem snegu po strmih snežiščih, ogibajoč se razpok in ledu, v dolino.

Nekaj kozarcev vina, pristojbina za camping prostor, pa so šli zadnji franki iz naših žepov.

Sobota je bila določena za pranje, pospravljanje in počivanje. Krasno je počivati po izvršeni turi. Nobenih skrbi, samo lepi spomini na opravljeno turo. Sanjariš in gledaš modro nebo nad seboj, počivaš, čeprav nisi utrujen... in lepo ti je.

*

V nedeljo dopoldne smo se odpeljali iz Chamonixa proti švicarski meji z zobato železnico. Proga je kaj drzno izpeljana po divjih predelih Švice.

V Zermatt smo prispeli ob četrtri uri popoldne. Na postaji pričakajo goste lakaji, portirji s kočijami in nosači. Avtomobilov tu ne vidiš. Pred postajo je postavljen ogromen daljnogled s pogledom na Matterhorn. Mi smo nosili sami, Matterhorn pa občudovali s prostim očesom.

Hitro smo se spravili spat, z upanjem, da drugo jutro opravimo turo. Žal nam je vreme prikrizalo načrte. Deževalo je vztrajno še naslednje dopoldne. Po vrhovih so se podile megle, a kadar so se za trenutek odgrnile, so se pokazali vrhovi, pokriti z novim snegom. Matterhorn je bil trdovratno skrit v megli. Če jo je za trenutek vrgel raz sebe, je kazal veličastno, a nič kaj prijazno lice. Žalostno smo gledali iz šotorov in težko nam je bilo pri duši...

V torek 9. avgusta je bilo spet lepo. Matterhorn se je od časa do časa svetlikal iz megle. Bil je ves zasnežen.

Hitro smo pripravili proviant, opremo in jo mahnili na pot. Pot se je vila med senožeti, pašniki na visoko planoto, kjer stoji lep hotel Schwarzersee. Ob njem stoji lična kočja. Hotel je odprt v poletnih mesecih, preko zime pa kočja. Hotel ima vedno obiskovalce, saj je tura za letoviščarje, ki preživljajo svoje dopuste v Zermattu, prav prijetna. Koča pa nudi zavetje smučarjem, ki so jim na razpolago krasna smučišča. Mi smo se ustavili ob jezeru, ki je nekaj minut oddaljeno od hotela. Tam smo si skuhalni kosilo in se malo oddahnili. Po enournem odmoru smo nadaljevali pot proti hotelu in koči Belvedere 3300 m. Pot je prav lepo izpeljana. Kar čudili smo se, ko smo srečevali na njej žene in dekleta same ali pa prav stare turiste. Niti niso bili primerno obuti, še manj pa oblečeni. V pičlih dveh urah smo dospeli do kočje in hotela, ki stojita tesno drug ob drugem.

V koči smo se takoj zanimali za ležišča. Prijazni oskrbnik nas je poprašal, če smo člani CAF, žal smo morali zanikati. Pojasnil nam je, da je bolje, če si v hotelu rezerviramo ležišča, ker mora do 6. ure zvečer hraniti prostore za člane, v hotelu je pa geslo, da kdor prej pride, prej melje. Cena ležišč pa je za nečlane ista.

Oskrbnica nas je prav ljubeznivo sprejela in nam zagotovila spanje.

Kmalu smo šli k počitku, vendar spali nismo najboljšo. Lojze je po polnoči vsak čas gledal na uro.

Prav hitro smo se pripravili za turo in hiteli za ostalimi, ki so bili že pred nami. Naša včerajšnja skrb, da se bomo z iskanjem smeri zelo mudili, je odpadla. Kljub novemu snegu, ki je padel pred dnevi, se je smer dobro videla. Saj so bile ta dan pred nami kar štiri naveze. Skala je od prijemov naravnost umazana, še v ledeni skali so se videli umazani madeži.

Ubrali smo jo precej hitro. Tura terja 6 do 8 ur plezanja navzgor, za povratek pa nič manj. Vreme se pa v popoldanskih urah rado poslabša. Iz jasnega zvezdnatega jutra je nastal krasen sončen dan. Morda nas bo spremljalo sonce tudi na tej turi...

Zaradi neprestanega dežja je bila skala prevlečena s tanko plastjo ledu in snega. Le tu in tam, v zelo strmem terenu, je bila skala suha.

Smer poteka zelo spremenljivo; kamini, odprta stena, grebeni... Če gledaš iz koč, imaš občutek, da je Matterhorn povsem nerazčlenjen vrh. Ko pa začneš plezati, je sicer grebensko precej povezan, vendar je greben zelo razčlenjen. V treh urah smo pridobili 700 m višine. V višini 4000 m se na grebenu pojavi pred nami lep lesen bivak. Sicer je notri vse ledeno, vendar, če te vreme prisili, da moraš bivakirati, je to udobno zavetišče. Zdaj smo šele razumeli plezalce, ki se prejšnji večer niso vrnili, kako so preživeli noč. Sicer je bilo po njihovem pripovedovanju zelo mrzlo, vendar znosneje kot na prostem.

Dan je bil zelo toplel. Kljub ledu in snegu smo turo opravili brez rokavic. Tudi megla je danes prizanašala. Drugače se pojavi povečini vsak popoldan in ravno na grebenu, kjer drži smer, kroži sem in tja.

Iz bivaka se je nadaljnja smer lepo videla. Prešli smo na večje snežišče, na katerem so v skalo zabetonirani v razdalji 30 m 3 drogovi. To so naredili vodniki, da lažje prepeljejo svoje turiste, saj je naklonina precejšnja. Zdajci se znajdeš pred strmo steno, ki pa je precej razčlenjena, da tudi za prvega v navezi ni pretežavno. Tudi tu so si vodniki olajšali svoje delo. Preko najbolj eksponirane stene prosto vise konopljene vrvi. Pa tudi pri spustu gre hitreje ob vrveh. Te vrvi vise na treh mestih in so dolge 10 do 12 m. Če je stena zaledenela, kot je bila tokrat, je ta olajšava posebno za vodnika res nujno potrebna.

Nadaljnja smer se vije po snegu in ledu dalje. Posebne naklonine ni, vendar, tu ni poštenih oprimkov niti ni dobrega varovališča. Zmeraj več je snega in zdajci smo se znašli na vrhu Matterhorna 4478 m visoko.

Izpolnila se nam je druga želja.

Vreme sicer ni bilo preveč sončno, vendar jasno.

Ob pol osmih zvečer smo bili že pri hotelu. Vsi so nas pristrčno sprejeli, še vodniki so nam prišli z nasmejanimi obrazi naproti.

Ko smo prišli naslednji dan proti poldnevu v naš camping, smo izvedeli, da se je smrtno ponesrečil alpinist iz Berna pri vzponu na Matterhorn.

Pot ob ledeniškem hudourniku zaradi prahu ni bila nič kaj prijetna. Prav veseli smo bili, ko smo zagledali Zermatt.

Ceprav nismo mogli izvršiti vsega, kar smo meli v načrtu, smo se zadovoljni nad doživetim vračali proti domu.

Vsem, ki so nas materialno, finančno in moralno podprli, da smo naš načrt lahko uresničili, velja naša najtoplejša zahvala.

Popravek: V 8. številki smo pomotoma navedli, da je PD Trbovlje zbralo 1300 din. Pravilno se mora glasiti, da je ta znesek zbralo PD Prevalje.

Planinci, segajte po blokih za gradnjo **ZLATOROGA!** Pripravlja se drugo jesensko žrebaje dobitkov, ki bo nudilo zopet vrsto večdnevni brezplačnih bivanj v naših gorah in to v zimski sezoni, ko je v gorah najlepše. Podprite akcijo za gradnjo **ZLATOROGA** in zanjoi zainteresirajte svoje prijatelje in znance. Naj ne bo člana PD, ki ne bi kupil vsaj en bon za gradnjo **ZLATOROGA!**